

ANNA BALLBONA

«L'humor és clau per no fer un relat fred sobre món rural contra món industrial»

L'escriptora i periodista Anna Ballbona (Montmeló, 1980) va debutar com a novel·lista amb una obra notable, 'Joyce i les gallines' (2016), primer colp sobre la taula d'una veu narrativa singular que s'expandeix amb 'No soc aquí', un llibre amb una arquitectura formal i conceptual ple d'encerts i rodoneses que va merèixer el Premi Llibres Anagrama de Novel·la.

Per Xavier Aliaga / @xavialiaga
Fotografia d'Albert Benzekry

El llibre va aparèixer al març, de cara a Sant Jordi, el que normalment sembla una bona idea. Llavors, va irrompre el coronavirus. Com ho ha viscut tot això?

—El llibre ja existia, físicament, abans de la pandèmia, però no va arribar a les llibreries. Just la setmana que es decreta l'estat d'alarma, dimarts passo per l'editorial, dijous rebo els llibres a casa i divendres i dissabte comencen a tancar les llibreries. Vaig tenir una certa perplexitat amb això, la sensació que el que passava era gros. Però va ser una mica curiós, perquè quan encara funcionava Correus vaig enviar el llibre a alguns amics, perquè el poguessin llegir durant el confinament. I va ser divertit, es va fer algun club de lectura per videoconferència. Petites coses domèstiques que ajudaven a veure que el llibre no era una il·lusió

meva. Entremig, va ser bastant tranquil·litzador veure que les llibreries se salvaven, que majoritàriament podien parar el cop. La sensació que, quan les coses tornin, el paisatge no serà devastat. Això era important.

—**Al començament hi havia la sensació que canviaria la manera de llegir i escriure, que ens ho miràriem diferent després de la pandèmia. No soc aquí és el tipus de literatura que pensàvem que no ens invocaria, perquè parla d'un món anterior. I és tot just el contrari: és una lectura plaent que ens evadeix de tota aquesta situació.**

—És interessant això que dius. Al començament del confinament tots llegíem diferent, les coses ens ressonaven diferent perquè estàvem tancats. I en algun moment em vaig preguntar si la novel·la interessaria o no, justament per això que dius. Quan estàs a l'ull de l'huracà

és molt difícil fer pronòstics, però en la meua novel·la hi ha una certa voluntat de recrear un món mític, un espai de la perifèria molt singular on ha nascut i viscut la Mila [la protagonista], sense nom ni referències. No està situat a cap lloc perquè no s'activesin totes les connotacions o prejudicis: si la perifèria és Baix Llobregat ens ho mirem d'una manera, si és Vallès Occidental ens ho mirem d'una altra. També hi ha la voluntat de mostrar els personatges familiars com a éssers semifantàstics, que és com se'ls ha mirat la Mila. Hi ha unes formes que hi apareixen d'un cert món de pagès, però mostrades sense tremendisme ni romanticisme, ni heroic ni condescendent, sense voluntat de criticar. Intento presentar un món amb les seves lògiques. Un univers que funcionava.

—**El món de pagès està simbolitzat per la figura del pare de la Mila. Em**

fa la sensació que un dels temes de la novel·la és la incomoditat adolescent amb els orígens i l'entorn familiar, la qüestió del desclassament. Hi està d'acord?

—Totalment. El desclassament és molt important aquí. La Mila va fer un viatge, se sent estranya respecte del món d'on ve, perquè, d'entrada, a la infantesa hi ha hagut una sèrie de fets anecdòtics que reforcen aquesta estranyesa. Però sí que hi ha tot una mena de recorregut per situar el món d'on ve, amb acomplexament, odi social, descobriment de llocs, costums, coneixements, sense acompanyament, sense cap referent. La novel·la parla de l'estranyament familiar i de com la protagonista s'adona que, segurament i paradoxal, ha fet moltes coses, molts viatges en un sentit metafòric, justament perquè ve d'on ve.

—Aquesta reconciliació amb el passat la relacione amb un altre eix de la història, la vivència de la maternitat condicionada pel fet d'haver estat filla abans. Un cercle que s'arrodona i que a mi m'ha semblat bonic.

—Volia fer un fil molt fort filla-filla-filla, de la Mila i la mare, que senten plegades la intempèrie en la qual es troben, amb la Bruna [la filla de la protagonista]. Aquest fil era important: hi ha una mirada de la Mila, una mirada de la mare i una

mirada de la Bruna. I m'interessava que en algun moment es posés en dubte fins i tot el relat que fa la mateixa Mila, aquesta idea que el record, que és de cadascú, també té alguna forma de ficció, o de mentida, fins i tot. Aquell món ressonarà d'una manera diferent en cadascuna d'elles. És inevitable.

—L'altre viatge de la protagonista és a la recerca del do que se suposa que té i que no sap exactament què és.

—No sé si dir que allò era una pastanaga, un *MacGuffin* per jugar, un element que a ella li serveix de palanca dins també d'aquest món de creences, animista, llegendari. L'aparició de l'Home d'Allà Dalt i l'anunci que té un do lligava perfectament amb el fet de plantejar-se sortir del lloc per al qual sembla que està programada per repetició, per tradició familiar. El do té aquesta funció, però tenia claríssim que no s'havia de desvetllar. I amb l'Home d'Allà Dalt l'he volgut fer un personatge mig savi, mig bruixot, algú entranyable. Em semblava important per acabar de bastir aquest món, però sense judicis, sense una mirada condescendent.

—El personatge rebla l'aire mític o màgic de la novel·la, que juga també amb un títol i una coberta que tenen a veure amb l'il·lusionisme.

—Sí. Un univers amb un punt de màgia, però el títol i la coberta entroncava en el fet que la Mila va repetint tot sovint, que no se sentia protagonista d'allò que li passava, que no acabava de trobar-se als llocs on hi era, per por, per no saber com comportar-se, fins al punt de retirar-se de les escenes. Per això, el *No soc aquí* i la coberta, amb una foto del Méliès que parla dels trucs d'escapisme. Semblava que lligava tot plegat.

—Trobar el to d'una novel·la és molt complicat. En aquest cas hi ha un to amable, però també punyent en alguns moments. Un equilibri que també es veu en l'humor, entre la tendresa i la mala llet, com diu la contra del llibre. Li ha resultat senzill?

—No, va ser una feinada. Era la primera vegada que a nivell narratiu assumia la primera persona, amb una embarassada que no volia que responguera als tòpics. I va ser una feinada de refinar, tornar-hi. I a nivell d'estructura volia contar la història de la Mila i la Bruna seria una eina per tancar el cercle de l'estranyesa, per mostrar que es perpetua fins i tot en les millors famílies. Però hi ha molta feina de mirar, de revisar, de lectures, de pensar que llançaràs l'ordinador per la finestra o a tu mateix, per acabar trobant un punt d'equilibri. No volia fer un relat tremendista, amb un excés de "jo". I l'humor és clau per no llegir això com un relat fred sobre perifèria i món pagès contra món industrial, la manera que tot això s'universalitzés una mica. ●